

Dr. Kalácska József, Katedra- és Életpálya-díjas gimnáziumi tanár
(kalacska@freemail.hu)

Egy el nem hangzott, fel nem kért beszéd(féle)

1955. szeptember 1. Általános Iskola, Dunaradvány.

Fehér ing, sötétkék korcos rövidnadrág, fehér térdzokni, fekete lakk félcipő, s hátamra vettem a hön áhított iskolatáskát, kézenfogva elindultunk édesanyámmal az iskolába, ahol a minden titkok tudója, Reviczky tanító néni kobakunkat simogató keze és szeretetteljes, mindig mosolygós tekintete várt.

Szorgos és boldog diákevek sorjáztak egymás után, majd érkezett a pályaválasztás, feladva a sokáig előny élvező cukrászmesterség iránti elkötelezettséget, gimnáziumba kerültem. A komáromi magyar gimnázium lett második otthonom, amelynek épülete, mint két kinyújtott kar, igazi alma materként öleli magához a tanulni, művelődni igyekvő ifjúságot. Jó hírű, már életükben legendákká lett tanárok nagy tudása, embersége a tanári pálya felé terelt. Soha nem felejthető néhai Czókoly Béla Tanár úr tanácstalanságot eloszlató rövid mondata: „Meg kell próbálni, fog az menni!” (Mármint a matematika – fizika szak.)

A gimnázium második emeleti folyosóján még ma is ott vannak a Komáromban tíz évig létezett óvónőképző végzőseinek tablói. Az 1958-ban végzetek tablóján álló versikét gimnazista koromban naponta olvastam, s jól az agyamba vésődött:

Várnak ránk a naptól fényes tájak,
Várnak ránk az apró magyarok.
Szabad világnak kacagó kis népe,
Ifjú tanítók, hát induljatok!”

Ezzel az idézettel indultam el 1971-ben frissen végzett tanárként a pedagógusi pályán. Az elmúlt negyvenkét év alatt tíz évig általános iskola felső tagozatán „apróbb”, majd gimnáziumban kissé korosabb magyarokat tanítottam-neveltem reményeim szerint Benedek Elekkel együtt vallva:

„Jézus tanítványa voltam,
Gyermekekhez lehajoltam.
A szívemhez felemeltem,
Szeretetre így neveltem.”

A Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett oklevél után az utóbbi harminckét év a kamaszkoruk legszébb éveit gimnáziumban töltő fia-

talokkal telt, akiket ha a boréréséhez, nemesedéséhez hasonlítok, ez volt a murci korszakuk. A tanár ekkor kell, hogy kertesszé legyen, s a fiatalság vadhajtásait nyesegetse, mert „a megnyesett fa kizöldül”. Jelmondatában így vallotta Lékai László egykori esztergomi érsek.

Kimondhatatlan öröm volt az eleinte napi harcokkal tarkított, később elfogadott négy év után ballagáskor végigsetáni Komárom utcáin, megállni Jókai Mór és Klapka György szobra előtt, elénekelni a Szózatot a sok életvidám, erőtől és bizonyítási vágytól duzzadó, okos, tanulni vágyó fiatallal, a jövő felvidéki magyar értelmiségével, mindezt hétszer megismételni.

A tanári pálya természetesen nemcsak örömeiből áll, hanem bántságok is akadnak néha. Ilyenkor, ha az ember hiszi a Fennvalót, jusson eszébe a Szentírás igéje: „Elég neked az én kegyelemem.” (2 Kor 12,9). S a kegyelem megtalál, csak ki kell várni, mint ahogy engem is megtalált már többször is. Ha meg nem hiszi, higgyen Arany Jánosnak, aki hitte a Fennvalót:

Ha egy úri lócsiszárral
Találkoztam s bevett sárral:
Nem pöröltem, -
Félreálltam, letöröltem.

Hiszen az útfélen itt-ott
Egy kis virág nekem nyitott:
Azt leszedve,
Mégvolt szívem minden kedve.

A tanév vége felé közeledve meg-meg kérdezték, vagy szinte szuggerálták, hogy, ugye, belefáradtál, hogy megkeseredtél, hogy már nagyon elég volt. Nem fáradtam bele, nem égtem ki, nem keseredtem meg (pedig a vége felé volt egy-egy próbálkozás), hanem tanári pályám szépségeivel megtelten fokozatosan leteszem a krétát, s a csillogó szempárok csak emlékeimben fognak élni. Búcsúzni diákjaimtól Jókai szavaival szoktam, ahogy Jenő Kálmánnal mondatja:

„Ami bennem lélek, veletek megy; ott fog köztetek lenni mindig. Megtalálsz virágaid között, mikor elhervadnak; megtalálsz a falevélben, mikor lehull; meghallasz az esti harangszóban, mikor elenyészik; s mikor megemlékezel

TARTALOMJEGYZÉK

Kulcsár Ferenc: Látni, amit nem látunk	2
Kalácska József: Egy el nem hangzott, fel nem kért beszéd(féle)	3
Csicsay Alajos: „Nem lehettem más, mint aki vagyok“ – Beszélgetés Csicsay Gáborral	4
Felhívás	7
Stirber Lajos: XV. Csengő énekszó	8
Slivia Szabadosová-Tomáš Turzák: A család és az iskola együttműködése a nevelésben	11
Szabómmihály Gizella: Az oktatással összefüggő néhány fogalom magyar megnevezéséről	14
Voda Zsófia: Játszva tanítani élni	16
Gáspár Norbert: A francia film megújulása	18
Angyal László: Lexikológiai vizsgáldások palóc nyelvjárásokban	20
Tamási Csilla: A verséneklés módszertana	21
Illés Sándor: Orvoslás, higiénia a napkirály korában	23
Rákota Bianka: A Négyszögletű Kerek Erdő módszertani vizsgálata	24
Tóth Katalin: Feladatok magyar nyelvtanból az érettségizők számára	27
Csilla Mészárosová: Cvičný test zo slovenského jazyka	30
Farkas Béla: Felkészítő gyakorlatok a matematikai tesztlésre	31
Iskolahírek	32
Meghívók	36

rólam, mindig arccal szemközt fogok – hozzáteszem: merek – veled állani”.

2013. június 28. Selye János Gimnázium, Komárom.

Fehér ing, fekete öltöny, eddig boldogan viselt iskolanyakkendő, ősz haj, őszülő bajusz. (A fent leírt gondolatok kavarnak bennem, szívesen elmondanám őket.) Néhány kedves szó, ajándékosár, egy szál sárga gerbera, három kézfogas a felsorakozott, vakációt váró diáksereg előtt. A sárga gerberát odahaza megkapja a nyolcvankilencedik évében járó, az élettől naponta búcsúzó édesanya, akitől hatvannégy éve kaptam az életet.

Az új tanév kezdetén – amelyben még nekem is jut heti hét óra örömmatematika – kívánom a pályát folytató vagy éppen most kezdő kollégáknak, hogy neveljenek-oktassanak „Istennek, Hazának, Tudománynak”, s mindezt szeretettel tegyék. Ne úgy tekintsenek magukra, mint a nemzet napszámására, hanem szolgálatot teljesítő példaképre, tudatosítva, hogy a legnagyobb földi boldogság a másoknak nyújtott szolgálatból fakad. Jutalmunk nem pénzben mérhető, hanem a sok-sok köszönőmben, amely annál értékeesebb, minél később mondja ki az egykori tanítvány.